

DOMOVINA

Izhaja dvakrat na teden, in sicer vsak torek in petek. — Dopisi naj se izvolijo pošiljati uredništvu, in sicer frankirano. — Rokopisi se ne vračajo. — Za inserate se plačuje 1 krono temeljne pristojbine ter od vsake petit-vrste po 20 vin. za vsakokrat; za večje inserate in za mnogokratno inseriranje primerni popust. — Naročnina na celo leto 8 kron, za pol leta 4 krone, za četrt leta 2 kroni, katera naj se pošilja: Upravništvu „Domovine“ v Celju.

Spodnještajarskim Slovincem v spodbudo.

Dolžnost naša je, opozoriti še enkrat vse narodne kroge na shoda spodnještajarskih Nemcev, ki sta se pred kratkim vršila. Dočim je bil oni v Mariboru bolj krajevnega značaja ter se je tikal samo narodnostnih in političnih vprašanj našega dela dežele, je bil shod v Radgoni, sklican od nemške ljudske stranke, bolj splošnega značaja, vendar pa je bil v prvi vrsti namenjen istotako Spodnji Štajarski. Govorniki na obeh shodih so se strinjali v vseh točkah; posvetovali so se, s katerimi sredstvi bi se dalo še uspešneje pobijati Slovence, iskali so novih pripomočkov in si izmišljali laži, da očrne Slovence na Dunaju. Hoteli so dobiti na svojo stran, zato so kričali o slovenskih hujskačih, psovali naše voditelje ter nam podtikali izdajalske namene, pri tem pa grozili vladi, ako bi se upala še kedaj, storiti Slovincem kako uslugo. Prekričati so hoteli resnico, pridobiti javno mnenje zase, da bi lahko potem v kalnem ribarili.

Glavne točke njihovega posvetovanja in najvažnejše sklepe podamo v naslednjem:

Najprej so označili svoje stališče v raznih mestih, ki so njihova glavna zaslomba.

Položaj Nemcev v Mariboru je ugoden, tam imajo veliko večino, a slabейše stoji s Celjem, kjer je okolica slovenski vzgojena in ki izvršuje boj proti nemškim trgovcem odločno. Tudi v Ptujju se razvija močna slovenska propaganda, kjer se tudi ljudstvo slovensko vzgaja in vidi v Nemcih svojega najhujšega sovražnika. Brežice, Ormož, Ljutomer, Slovenji Gradec in Slovenska Bistrica so za Nemce v nevarnosti, ter jih stane mnogo truda in žrtev v teh krajih nemštvo ohraniti. Zato se hočejo trdno organizovati in vidijo v organizatoričnem delovanju glavno na logo, da uspešno delujejo za narodnostne in so cikalnopolitične zahteve svojega programa. Po celi deželi se morajo snovati politična društva, mesta, trgi in razni drugi kraji naj izvolijo zaupne može, kateri naj se zbero potem k ustanovnemu shodu ter se posvetujejo o vsem, kar se ima izvršiti. Ustanovite naj se 2 nemški narodni pisarni, ki bodete poslovali v vseh potrebnih zadevah, in sestaviti se mora narodno zemljiško knjigo. Istotako morajo nasproti slovenskim posojilnicam ustvariti nasprotno posojilniško organizacijo.

Po Spodnjem Štajarskem naj se nastavlja sami nemški uradniki, in temu baš imajo služiti narodne pisarne, kamor naj bi se pošiljala navodila za nastavljanje uradnikov. Kar se šolstva tiče, morajo slovenski učitelji in profesorji izgniti odtod, njihova mesta pa zasedati nemški „Hetzapostel“ji, podpirati se morajo „Studentenheim“-i, ustanoviti se mora nemško učiteljske, in dvojezične šole treba iztrebiti.

Razun o tem se je na shodu razpravljalo še o nekaterih drugih točkah, sklenilo so je tudi vse predloge in sklepe predložiti deželnim in državnim poslancem ter deželnemu odboru, da se tudi ti zavzame zanje.

Na to odgovarjamo mi sledeče:

Prva in najvažnejša točka našega narodnega programa „Proč od Gradca“ mora zadobiti

pri nas še večjo veljavo. Še glasnejše jo moramo povdarjati, še mogočnejše zahtevati, da se iz vede, ker nam pri sedanjih razmerah naš narodnostni obstanek ni zagotovljen, ker hoče nemška stranka, kakor je to priznala sama, organizovati svoje sile, ne le v obrambo, temveč zato, da stere slovensko stranko v prah.

Nedvomno pa je, da to nemško gibanje podpirajo v Gradcu na vse možne načine, in da delajo zoper nas vselej in povsod. „Proč od Gradca“, bodi naša deviza tudi v bodoče, to geslo nam bodi alfa in omega, cilj in namen naših stremeljenj, naših teženj, našega delovanja.

Glavna naša skrb bodi v bodoče tudi v tem, da se gospodarski okrepimo in osamosvojimo. „Svoji k svojim!“ Bodi drugo naše geslo, ki ni manj važno in ne manj pomembno, kakor prvo. Ako je ločitev od Gradca cilj naših stremeljenj, je naše delovanje po gospodarski osamosvojitvi sredstvo, katero nas more privedi k rečenemu namenu. „Svoji k svojim!“ Zlato geslo, ki naj nam ne uide nikdar iz spomina, to je ključ, ki nam odpre nemška gužveda po naši zemlji. Ako se ravnamo dosledno po tem geslu, rušiti se bodo začele nemčurske trdnjave, in tam bomo zagospodovali mi, kjer imajo nemška društva alā „Schulverein“, „Südmark“ svoja glavna zatočišča, tam bi zaplapolala naša zastava. Da se to zgodi, je odvisno samo od nas. V ta namen potrebujemo dobrih trgovcev in obrtnikov, potrebujemo zavednega ljudstva, ki bi energično nastopilo pot gospodarske osamosvojitve.

Skrbeti moramo in zahtevati odločno, da se na slovenskem Spod. Štajarskem nastavlja slovenski uradniki, da se stori konec enkrat za vselej zapostavljanju in zaničevanju slovenskega jezika od strani nemškega uradništva. Slovensko šolstvo moramo pospeševati z vsemi mogočimi sredstvi. Ustanavljati podružnice sv. Cirila in Metoda, in tako omogočiti, da se na jezikovni meji odpre več slovenskih šol, to bodi edna naših glavnih nalog. Gledati moramo na to, da dobimo mnogo zavednega učiteljskega naraščaja; dobri učitelji so narodni pionirji, ki zamoremo največ koristiti slovenskemu narodu. Ker nimamo še dijaških domov, ki bi odgovarjali nemškim „Studentenheimom“, podpirajmo dijaške kuhinje; sčasoma pa bo tudi treba misliti na ednake zavode.

Naše narodne vrste treba organizovati; v ta namen snujmo po vseh večjih krajih politična društva, ki naj bodo v medsebojni zvezi ter poročajo glavnemu vodstvu, ki naj se tudi osnuje, o vseh zadevah. Ta politična društva naj bi opravljala posel narodnih pisarn, dajale informacije o raznih narodnostnih zadevah našim poslancem in prirejale politične shode.

„Našo stražo“ pokličimo zopet v življenje, to je nujno potrebno, ker so se Nemci odločili kupovati slovenska posestva. Naša skrb bodi, da ne pride niti ped slovenske zemlje v tuje roke.

Podpirajmo slovensko časopisje; „Štajerc“ nam dela mnogo škoda, zato naj naši učitelji, duhovniki in drugi izobraženci po deželi pouče ljudstvo, kaj hoče ta list. Njegov namen je, da ostane naše ljudstvo v temi, da ne spozna svojih binavskih nemških „prijateljev“, ki se mu po edni strani bližajo, po drugi pa ga zaničujejo in zlo

rabljajo. Žalostno bi bilo, ako bi naša inteligenca po deželi ne imela toliko vpliva na ljudstvo da bi mu ne mogla potegniti mreže raz oči.

Sicer pa bodimo vsi vedno in povsod verni sinovi svojega naroda; ako bi izpolnjevali vedno in povsod svoje dolžnosti, ki nam jih nalaga narodna zavest, potem dandanes ne bi Nemci na naših tleh nastopali tako samozvestno, ter nam ne bi napovedovali boja na življenje in smrt. Bodimo dosledni v malem, požrtvovalni in delavni; kjer le mogoče, skušajmo širiti narodno zavest. Potem smo lahko prepričani, da izidemo iz boja zmagoslavni, in da nam bode mogoče ovenčati majko Slovenijo z laborom. Hej, Slovenci, na delo za naša prava!

Mednarodni pomen Slovencev.

Na Dunaju izhajajoči tednik „Parlamentär“ je prinesel v edni svojih zadnjih številčk članek: „Mednarodni pomen Slovencev“, katerega jedro hočemo tu v kratkem posneti:

Najnovejša politično teoretična razmatranja o nadaljnjem obstanku avstrijsko-ogrske monarhije zahtevajo, da se razmišlja tudi o posameznih deželah in narodih te srednje evropske države. Zemljepisna lega, kakor tudi etični moment podeljujeta zlasti Čehom in Slovincem važno vlogo.

Medtem ko prete Čehom samó vsenemške aspiracije, imajo opraviti Slovenci z Nemci in Italijani, ker bi rada Nemčija in tudi kraljevina Italija zasedla slovenske dežele.

One velesile in države, katerim je kaj na tem ležeče, da avstrijska monarhija še nadalje obstoji, morajo iz zelo važnih vzrokov obračati Slovincem posebno pozornost.

Ako pogledamo na zemljevid, vidimo, da stanujejo Slovenci v ozemlju zgornjega in srednjega dela Drave, Save in Soče.

Soča veže del slovenskega ozemlja naravnost s tržaškim zalivom, torej z adrijskim morjem. V okolici Reke in v njej sami stanujejo Slovenci in Hrvati, in istotako v Istri. Italijani tvorijo ob Adriji narodnostno manjšino, in potemtakem pripada ves zgornji del Adrije Slovincem in Hrvatom, dalmatinska obala pa Hrvatom in Srbom.

Ako primerjamo zemljepisno lego Nemčije z ono Avstro-Ogrske, in še dalje z zemljepisno lego avstro-ogrskih in drugih jugoslovanskih dežel, vidimo, da so ti mnogo bolj navezani na Adrijsko morje, kakor pa Nemci ali Italijani. Ker se pa dandanes v omikani Evropi predvsem narodnostni vzroki navajajo za povod družbenju, je gotovo, da ne more niti Nemčija, niti Italija Adrije in slovanskih dežel, ki leže ob njej, iz narodnostnih vzrokov zasesti, ker so tu nastanjeni Slovani po veliki večini.

Iz tega pa sledi za zdravo avstro-ogrsko politiko tudi dolžnost, da zastopa koristi Slovanov, zlasti Slovencev. Da celo Mažari, ki se za Slovence gotovo drugače ne brigajo, kakor da skušajo eden, njim prepuščen del Slovencev raznaroditi, — tudi Mažari imajo dovolj vzroka, poskrbeti, da Slovenci ne izgube nič na svoji moči. Ako bi namreč hoteli Nemčija do Adrije prodreti, kdo izre jamčiti Mažarom, da jim

ostane tudi še v naprej reška luka in sploh kvarnerski zaliv?

Domovina Slovencev je ravno vsied njihove zemljepisne lege tik nad Adrijo velikega političnega in trgovsko-političnega pomena. V tem oziru stopa celo mnogo večje ozemlje Čehov za malimi deželami Slovencev v ozadje. V gotovem smislu služijo Češke dežele Nemčiji kakor sredstvo k namenu, da prodere preko njihovega ozemlja k Adriji in od tu v Sredozemsko morje, medtem ko so slovenske dežele namen nemške podjarmljajoče politike in cilj njihovih stremeljenj. Kdor ima slovenske dežele, ta ima tudi neposreden dohod k Adriji.

Ne velikost slovenskega naroda temveč njegova zemljepisna lega mu podeljuje njegov mednarodni pomen. Nemci govorijo zaničljivo o tem poldrugi milijonskem narodu, a vendar vporablja vse sile, da bi ga zatrl, dobro vedoč, koliko bi s tem pridobila vsenemška ideja.

Etnografski so Slovenci, vključno s svojim pičlemu številu važni dovolj, da zamorejo v slučaju vojne, tudi moralčno delati.

Avstro-Ogrska se more v vojni nevarnosti lahko sklicevati na to, da niso Slovenci niti Nemci, niti Lahi, temveč Slovani, ki iz narodnostnih vzrokov ne smejo priti pod oblast tujih držav.

Kar se tiče avstro-ogrskih narodov, je jasno, da bi morali ti napram Slovincem zavzemati že iz trgovsko-političnih vzrokov prijazno stališče. Dasi niso ti trgovski narod, pač pa tvorijo naravno mednarodno stražo ob Adriji, Adrija pa je za vse avstro-ogrške narode velike važnosti, zato morajo Slovenci, kakor predstraža ostati na svojem mestu. Posebne interese na tem, da se Slovenci ohranijo, pa imajo vsi slovanski rodovi ne le iz gospodarskih temveč tudi iz narodnih vzrokov.

V modernem, premenjem smislu so dandanes Slovenci kakor nekdanj Hrvatje zoper Turke, prednji zid zoper prodiranje napadajočih sosedov.

Pri vprašanju o obstanku Slovencev se ne gre za kakovost njihove kulture, temveč samo za kri, ki je sorodna s krvjo ostalih Slovanov, in imajo ti že iz tega vzroka dovolj povoda zastaviti svoje moči za obstanek Slovencev. Sicer pa ne manjka niti kulturnega elementa, po katerem so Slovenci tako bližnji vsem Slovanom. Celo pravoslavno slovanstvo ve, da so bili ali naravnost Slovenci, ali pa eden njim naj sorodnejših rodov, ki je dal temelj staroslovenskemu cerkvenemu jeziku. In takšen narod mora nedvomno imeti zmožnosti, s katerimi se tudi v bodočnosti omili celemu slovanstvu.

Ako pogledamo vse različne motive, ki po delujejo Slovincem mednarodni pomen, vidimo, da v prvi vrsti njihova zemljepisna lega in slovanska kri odločujeta, da je v interesu vseh slovanskih narodov in v interesu avstro-ogrške monarhije, da se vzdrži in ohrani pred napadi narodnih sovražnikov majhni in politično, kulturno in ekonomski zatirani narod slovenski.

Celjske in štajarske novice.

(V avdijenci pri papežu) je bil dne 8. t. m. naš knezoški dr. M. Napotnik.

(Demantno poroko) je obhajal v soboto v Gradcu upokojeni učitelj Franc Fassl, ki je služboval dolgo vrsto let v Celju. Bil je svoj čas tudi tukajšnji mestni občinski svetovalec.

(Odlikovanje.) Cesar je podelil ravnatelju deželne poljedelske šole v Grottenhofu, Juliju Hanselu, zlati zaslužni križec s krono.

(Poturica je hujši od Turka.) Na nemškem „Parteitag“-u v Radgoni je dr. Mravlag (Mravljak), ki je, kakor kaže ime, po rodu tudi „bin-dišar“ v svojem govoru razlil ves svoj žolč nad našo slovensko inteligenco; zlasti nad učiteljstvom, duhovništvom in uradništvom. Posebno ga bodejo v oči slovenski okrajni zastopi, o katerih je govoril, da porabljajo skoraj dve tretjini sredstev, ki jih dobe od nemškega denarja (!) za hujskalne zavode in društva. Trdil je celo, da znaša davek spodnještajarskih Nemcev dve tretjini vsega davka! No, sicer pa kaj moremo od človeka, ki je zatajil svoj rod, tudi družega pričakovati?

(Blagi nameni naših Nemcev.) Na shodu v Radgoni zbrani Nemci so povdarjali, da ho-

čejo v razsvetljenje našega naroda napeti vse sile, s sebičnim namenom seveda, da se na ta način obranijo zoper napade Slovencev. Kako nemški kulturonosci umevajo to razsvetljenje, se razvidi dovolj iz njihovega glasila „giftne krote“, ki je dandanes na glasu najneumnejšega lista. Kakšne namene imajo Nemci z nami, nam pričuje tudi to, da si ničesar bolj vroče ne žele, kakor tega, da bi pri nas nastale v narodnostnem oziru takšne razmere kakor so na Koroškem, kjer so Slovenci v narodnostnem kakor tudi gospodarskem oziru tako zapostavljeni, kakor bi bili sužnji nemške gospode. Krasno spridevalo nemške kulture, kakor jo hočejo oni zanesti med nas je tudi divji napad zbesnele nemške drubali na slovenske kmete v Globasnici na Koroškem.

(Na Teharjih) se je dne 10. vinotoka t. l. vršila volitev novega župana in svetovalcev, in je nasprotna stranka iz svoje sredine — ne meneč se za dosedanjega vzornega župana Jožefa Rebova izvolila Karola Goriškega županom, k svetovalcem pa Antona Peera, trgovca v Štorah, Martina Vizjaka v Bukovem žlaku, Jožefa Pfeifferja, pisarniškega ravnatelja tovarne v Štorah in Karola Rezarja v Kresnikah. Slovenski odborniki so šli pogumno na volišče, kjer pa so zaradi manjšine za dva glasa propadli. Odbornika Karol Rezar in Koštomaj, ki sta po neprevidnosti z pomočjo naših glasov v odbor prišla, sta sedaj kakor tudi poprej z nemčurji volila, kar si bomo mi slovenski volilci pač dobro zapomnili.

(Na Dobrni pri Celju) so bile pred kratkem občinske volitve, pri katerih so prišli v odbor seveda sami slovenski možje, dasi so nemškutarji hoteli zlesti na odborniške stolice. Par volilcev, ki so bili doslej znani kot slovenski narodni možje, je oddalo svoj glas nemškim možakom, in to le iz malenkostnih ali sebičnih nagibov, ker so se hoteli na ta način maščevati nad drugimi slovenskimi volilci. To je pač sramotno in moč poštenjaka nevredno postopanje.

(Iz Gornjegagrada.) V nedeljo, dne 9. t. m. umrl je tukaj obče spoštovani posestnik in tržan g. J. Kolenc. Rajni je bil kremenit značaj, ki je užival obče spoštovanje in splošne simpatije med vsemi znanci in prijatelji, pri katerih ostane v trajnem spominu. Bodi mu blag spomin!

(Iz Bočne.) Visoko c. kr. ministerstvo za uk in bogočastje je ustanovitev samostojne župnije v Bočni z odlokom dne 28. avgusta 1901 št. 25802 potrdilo. S tem je dolgotrajno vprašanje rešeno, in srčni želji prebivalstva zadovoljeno.

(V Konjicah) vzbuja kamenit sarkofag, last ondotne posojilnice, ostanek še iz starih rimskih časov, veliko zanimanje. V kamen je tudi vdolben rimski napis.

(Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo) zbiruje dne 3. listopada t. l. ob 11. uri dopoldne v Šmarjih.

(Nesreča v premogovniku.) V Zrečah pri Konjicah sta danes teden delavca Ignacij Lajhar in Mihael Lamut razstreljavala kamenje z dinamitom. Pri tem pa se je edna patrona užgala prej, neznano na kakšen način, še predno je vrhica do nje prigorela. Dinamit je torej prežgodaž raznesel kamenje, ki je silovito vdarilo v Lamuta. Revez je obležal nezavesten; na zunaj ga ni kamenje sicer nič ranilo, a znotraj je bilo v telesu vse poškodovano. Začelo je otekati, in zvečer je ponesrečenec umrl. Tovarišu Lajharju je kamen odsekal le del spodnje ustnice.

(Na Bizeljškem) si je dne 5. t. m. učiteljeva žena L. Stöger hotela vzeti življenje. Najprej si je porezala žile na roki, potem se pa še hotela obesiti, a služkinja je še pravočasno slišala in je to zabranila. Zdravniška pomoč jo je ohranila pri življenju. K temu groznemu dejanju jo je privedlo po njeni izpovedi to, ker bi bila baje morala v poročilo v Feldhof.

(Ponarejanje bankovcev.) Posednika Zerkaleka v Mustcu poleg Brulca in vsa njegova rodbina na Štajarskem in Kranjskem so utaknili v luknjo, ker je ponarejal papirnat denar po 20 kron. Goljufijo je izdal nek graver v Zagrebu, do katerega se je Zerkalek obrnil, naj mu priredi obrazce za vrsto bankovcev. Oškodovani so seveda vsi, katerim so prišli ti Zerkalekovi bankovci v roke.

(Ptujski Nemci) so se zbrali dne 8. t. m. k posvetovanju, da premeljejo še enkrat sklepe mariborskega in radgonskega nemškega shoda. Urednik „Pettauer Zeitung“-a se je na tem shodu jezil, da v Mariboru ni prišla do glasovanja resolucija, naj pri bodočih deželnozborskih volitvah liberalni Slovenci z Nemci skupno postopajo, na dalje je svetoval slovenskim kmetom, da se oprostijo jarma slovenskih voditeljev in volijo Nemce. V tem smislu je bila tudi sprejeta resolucija. — Gotovo je, da bode le malo „Slovenec“ šlo Kalchbergu na led!

(Nemški paralelni razredi v Karčovini pri Ptuj.) Deželni šolski svet je v sporazumljenju z občinama Leitersberg Karčovina pri Ptuj dovolil z dnem 1. novembra t. l. ustanovitev dveh paralelnih razredov z nemškim poučnim jezikom.

(Trgatev) se je po spodnještajarskih gorica že večidel pričela. Iz ormoškega okraja poročajo, da je v tamošnjih vinogradih grozdje skoraj prezrelo, večidel lepo, čisto in jako sočno, ter ima 21 do 22% cukrovine v sebi. V ljutomerskem okraju se je trgategv pričela večidel danes, to je na dan sv. Terezije. Grozdje ni skoro nič nagnjito, ter pričakujejo vinogradniki prav dobre kapljice. Sicer pa je še lanskega vina precej po kleteh.

(„Štajero“), slovenski pisan, a v nemškem duhu urejevan list, ki je namenjen poneumčevanju in ponemškutarjenju naših kmetov, se tiska, kakor so se bahali gospodje v Mariboru v 10 000 izvodih. Zanimivo bi bilo izvedeti, koliko iztisov od teh 10 000 je tudi naročenih in plačanih; dosti gotovo ne, ker se je na shodu govorilo, da bi bilo treba „giftni kroti“ malo poseči pod ramo, da se vzdrži pokoncu. Njen „redakter“ se je bahal, da so volitve v Štorah njegova zasluga.

(Tobačna trafika) pri Št. Jurju na Pesnici, v mariborskem okraju, s približnim letnim dohodkom 400 kron, se odda potom javne konkurence. Prošnje je vložiti do dne 5. decembra t. l. pri finančnem ravnateljstvu v Mariboru.

(Pretep.) V Mariboru je te dni v prepiru klobučarski pomočnik K. Vehonek zabodel naredniku Hajnsiču vilice, s katerimi je ravno jedel, v glavo, potem pa mu z drugim udarcem izbil zob. Hajnsič je nevarno ranjen. Napadalec so utaknili pod ključ.

(Vsenemški „Parteitag“ v Lipnici) se je vršil dne 13. t. m. Na dnevnem redu sta bila dva govora, namreč o delitvi Češke in o zadnjem radgonskem shodu.

(Vlak je obtičal.) Dne 8. t. m. je obtičal pri Spielfeldu poštni vlak, ki bi moral biti tričetrt na 8. uro zjutraj v Mariboru. Bil je preobložen.

(Samomor.) Upokojeni stotnik F. Sojka v Gradcu si je dne 10. t. m. prerezal žile na levi roki. Našli so ga v luži krvi mrtvega. Usmrtil se je radi neke neozdravljive bolezni.

(Volitev župana v Gradcu.) Dne 9. t. m. je občinski svet graški volil župana; izvoljen je bil zopet dr. Graf, ki pa morda vključ temu ne bo dolgo županil, kajti, ko deželni zbor štajarski odobri novi volilni red graškega mesta, in ga cesar potrdi, bode graški občinski svet razpuščen, in po novih volitvah utegne na župansko mesto priti drug mož.

(Slovenski konjerejci v Gradcu.) Dne 6. oktobra t. l. je bila v Gradcu konjska dirka, katere so se udeležili tudi slovenski konjerejci, in pri kateri so rešili čast slovenske konjereje. Pri plemenski vožnji je dobil A. Slavič iz Gtab s svojim „Tonijem“ tretje darilo; g. F. Krajnc iz Babinec pa s svojim triletnim kostanjevim žrebcom četrto darilo. Pri „Graški dirki“ je dobil „Toni“ drugo darilo.

Druge slovenske novice.

(Deželnim glavarjem kranjskim) je imenovan vnovič g. Oto pl. Detela; njegovim namestnikom pa g. Leopold baron Lichtenberg.

(Podpora.) Deželni odbor kranjski je pogorelcem v Gornji vasi na Dolenjskem dovolil podpore 3000 kron.

(Pijančeva smrt.) Dne 7. t. m. se je dninar J. Koželj iz Mengša na Gorenjskem, znan kot pijanec, vthotopil v nek hlev v Sp. Šiški, da bi prenočil. Drugo jutro so ga našli mrtvega: prejšnji večer se je bil preveč nalil s žganjem.

(Lastno hišo je zažgal) Gašper Ribnikar v Sebenjah pri Trzinu na Gorenjskem iz jeze, ker je bil postavljen pod kuratelo. Škode je 5000 kron.

(Velik požar) V Dobličah, okraj Črnomelj, so pogorela poslopja petim gospodarjem. Tudi nekaj živine je pogorelo. Ogenj je bruhnil na dan pri županu Mat. Vertinu. Škode je 17.000 kron, zavarovani so bili pogorelci za 5400 kron.

(Prešičjo razstavo) v Novem mestu na Dolenjskem priredi ondotna kmetijska podružnica s podporo c. kr. kmetijske družbe kranjske dne 22. t. m. Za lepe živali je določenih 15 premij po 20 in 10 kron. Dne 4. novembra pa se vrši premovanje mrjascev v Št. Jerneju; določenih je 10 premij.

(„Narodna“ šola v Velikovu.) Novo šolsko leto se začne v „Narodni šoli“ Ciril Metodove družbe v Velikovu dne 17. t. m.

(„Bisernica“) prvo koroško tamburaško društvo v Celovcu, je imelo dne 3. oktobra t. l. svoj ustanovni shod. Predsednikom društva je izvoljen Stjepan Pažameta, trgovski pomočnik. Po shodu so mladi tamburaši svirali več točk. To je po dolgem času zopet en vesel glas o celovških Slovencih.

(Delo pri novi železnici na Koroškem.) Predora, takojmenovani „Richtungstollen“, pri Št. Jakobu v Rožu, so doslej prevrtali nekaj čez 100 metrov; pravi široki predor pride še le pozneje na vrsto. Prav živo se dela v imenovanem predoru, potem pri železnici za vozičke, po katerih se izkopana tvarina odvaža; dalje se zida bolnišnica za 120 bolnikov in hiša za uradnike in pisarne. Le za delavce se ne zida ničesar, in je čudno, kako bodo ti ljudje, katerih je do 1500, prezimovali, ker nimajo nikakih stanovanj.

(Ponesrečil se je) dne 2. t. m. 71letni Jernej Kapel s Kala na Primorskem. Žrebe ga bronilo s toliko silo v trebuh, da je mož naslednji dan umrl.

(Ujeta anarhista) V Trstu so zaprli te dni dva človeka, ki sta bila na sumu, da sta anarhista. Da je bil sum opravičen, dokazuje to, ker so našli pri njima vse polno anarhističnih knjig in spisov.

(Cesarjev dar.) Cesar je podaril stolni cerkvi v Gorici za popravo 1000 kron, „Šolskemu domu“ 500 kron, usmiljenim sestram 500 kron, in več vsot po 200 in 400 kron raznim cerkvam.

(Vsled pomanjkanja v smrt.) V Gorici je te dni skočil skozi okno iz drugega nadstropja v vodni jarek nek laški delavec. Priporočil je svoje otroke tovarišem, potem pa se je zagnal skozi okno. Drugi dan so jarek izčistili, a trupla niso našli. Njegov oče se je tudi usmrtil. Vzrok temu je bila beda: velika družina, pa malo za služka.

(Volilno gibanje) za bližnje deželnozborske volitve na Goriškem se je že pričelo. Naprednjaki prirejajo pridno shode, in klerikalci se trudijo istotako na vsi moč, da dobe čim več mandatov.

(Tatje v župništvu.) Po noči od 4.—5. t. m. so udrili neznani tatovi v župnišče v Krminu na Goriškem ter tam pokradli denarja in dragocenosti za 2000 kron. O tatovih ni nikakega sledu.

(Odlikovano vinogradništvo.) „Vinarsko in sadjarsko društvo za Brda“ v Gorici je dobilo na prvi državni vrtnarski razstavi na Dunaju častno diplomu; pet razstavljalcev pa bronaste kolajne.

(Za padle avstrijske vojake na Kitajskem) je določil cesar, da se v Pulju v morariški cerkvi napravi spominska plošča, v katero naj se vdolbejo imena vseh, pri kitajskih zmešnjavah padlih avstrijskih vojakov.

(Istrska železnica.) Poroča se, da bode dne 1. decembra t. l. otvoritvena vožnja nove istrske lokalne železnice.

(Odbita pritožba.) Istrski deželni odbor se je pritožil na upravno sodišče proti razširjenju

slovenske šole v Lazaretu na trirazrednico. Upravno sodišče je pritožbo odbilo.

(Trgatev v Istri) je letos jako obilna, da je težko najti kupcev za grozdje in za mošt, ter primanjkuje posode, da se shrani nov pridelek, posebno v južni Istri. Mnogo grozdja je moralo ostati na trtah. Staro vino se ponuja po 7—8 gld hektoliter.

(Odlikovani slovenski orožniki.) V Pierisu v Furlaniji so obhajali dne 5. t. m. redko slavnost. Trije slovenski orožniki so dobili odlikovanja za trud in neustrašenost povodom požara v Pierisu lani v septembru. Namestništveni svetnik iz Gradišča je pripel dvema srebrni križec, tretji pa je dobil pohvalno spričevalo z renumeracijo. Ob požaru so rešili neko gospo in nekega starca gotove smrti v ognju.

Dopisi.

(Iz Sevnice. (Zahvala in prošnja) Dejstvo, da je tukajšnji šolski okoliš zelo obsežen, in so hiše v okolici trga največ tako oddaljene od šole, da šolarji opoldne ne morejo zahajati domov k obedu, in ker mnogo rodbin živi v toliki revščini, da nimajo otrokom dajati potrebnih jedil na pot v šolo, napotilo je že pred leti nekatere prijatelje šolske mladine, (imenujem le prejšnjega kateheta, gospoda Antona Podvinski), zasnovati tukaj to potrebno šolarsko kuhinjo, in to podjetje prospava sedaj po požrtvovalnosti nekaterih mladinskožubov izredno dobro. Po dovoljenju gospoda kateheta pripravila se je v kaplaniji velika kuhinja in obednica za šolarje, kjer se v zimskem in pomladnem času nahrani vsak dan do 20 otrok s toplo jedjo. Tako se je v preteklem šolskem letu kuhalo 107 dni in se razdelilo 15.536 kosilo.

Ta naprava je tukajšnji šolski mladini velika dobrota, zakaj brez nje bi mnogo otrok v telesnem razvoju zaostalo, pa tudi šolski obisk bi bil slabši, in tako tudi učni uspehi. Šolarska kuhinja se vzdržuje le s prostovoljnimi darovi in porabijo se ogromne množine jestvin, saj se n. pr. le za enkratno kuho nalupi po 3 mernike krompirja. Darovali so v ta namen malone vsi domači gospodje in gospe iz trga, kmetje iz okolice, nekateri celo živil, dragi znatne zneske v denarju. Pa tudi razni gospodje od drugod podpirali so to podjetje z denarnimi prispevki. Tako so darovali v preteklem šolskem letu: gg. gimnazijski profesor Skopal v Novem mestu 10 K, Frd. Ka. Souvan v Ljubljani 10 K, Šfrer v Ljubljani 4 K, Platner v Ljubljani 4 K, Krasz & Co. na Dunaju 4 K, Leon Souvan v Ljubljani 3 K, Rudolf Oesterreicher na Dunaju 2 K, Drmelj ml. v Boštanju 2 K, Rosman na Dunaju 2 K, Löschnig na Dunaju 2 K, Skala na Dunaju 1 K, neimenovan iz Zagreba 2 K, gospa Scheucher iz Gleisdorfa 2 K. Vsem imenovanim in neimenovanim blagim darovateljem, in posebej še gospodu katehetu Janezu Čemažar, ki se za dobro stvar najbolj trudi, ter načelniku kraj. šolskega sveta, gosp. Ludvik Smole in zdravniku gospodu dr. Gregorič, ki sta nabirala in nabrala največ milodarov v denarju, izreka podpisano šolsko vodstvo v imenu šolarjev, ki so bili onih darov deležni, najtoplejšo, najskrenejšo zahvalo. Zajedno si usoja šolsko vodstvo v ljudno prositi, da bi se to človekoljubno podjetje po zmognosti podpiralo tudi v prihodnje.

„Lačne nasititi“ je dobro delo, in vsa komur, ki je kedaj opazoval, s kako veselim obrazom zapuščajo otroci v mrzlih zimskih dneh obednico, ko so po duševnem naporu v šoli s toplim kosilcem potolažili lačni svoj želodec, se je moralo milo storiti pri srcu in on je vsiknil: šolarska kuhinja je res dobrodejna naprava.

Vodstvo petrazredne ljudske šole
v Sevnici, dne 9. okt. 1901.

Josip Mešček,
nadučitelj.

Politični pregled.

(Zaroka v cesarski hiši) Nadvojvodinja Elizabeta, cesarjeva vnukinja, hči umrlega princeza Rudolfa, se je zarokila z nadporočnikom Otonom princem Windischgrätzom. Nadvojvodinja je stara 18 let.

(Državni zbor) se snide v četrtek, dne 17. t. m. in ministrski predsednik Körber se je začel pripravljati za svojo nalogo, da namreč zagotovi delavnost parlamenta. Začel je vabiti stranke k sodelovanju, a največ mu je ležalo na pomoči nemških narodnjakov. Vaba, s katero hoče vplivati na stranke, pa je prenosna časnškega zakona, po kateri postanejo časniki svobodni, a poprej mora vlada najti večino, ki ji dovoli gotove državne potrebščine. A doslej še nima večine, in dr. Körber roti nemške narodnjake, naj ne bodo v svojih zahtevah pretirani in naj se ne udajo Schönererjevi stranki, ker bi to nemški stvari škodovalo; Körberjev kabinet bi namreč moral pasti. Čehi bodo v opoziciji.

(Deželnozborske volitve na Češkem.) Dne 11. t. m. so volila mesta svoje zastopnike za deželni zbor. V mestni skupini imajo Čehi 40, Nemci pa 32 mandatov, vseh skupaj je 72. Izvoljenih je bilo od češke strani: 35 Mladočehov, eden češki radikalec, eden Staročeh (po sklenjenem kompromisu in eden neodvisen Mladočeh. Poprej so imeli Mladočehi 39, češki radikali pa eden mandat. Od nemške strani je bilo izvoljenih 11 naprednjakov, sedem članov nemške ljudske stranke in 10 Vsenemcev. Poprej so imeli naprednjaki 20, nemška ljudska stranka šest, Vsenemci pet in krščanski socijalisti eden mandat. Najzanimivejša je bila volitev v Budjevicah, kjer sta si stala nasproti nemški kandidat Vollgruber in Mladočeh dr. Žatka. Izvoljen je bil prvi; češki kandidat je ostal za 25 glasov v manjšini. Pri volitvah pred šestimi leti je imel češki kandidat še okrog 300 glasov manjšine. V šestih okrajih je potrebna še ožja volitev.

(Imenovanje.) Cesar je imenoval deželnega poslanca Andreja grofa Potockega deželnim maršalom v Galiciji in grško-katoliškega nadškofa v Lvovu, Andreja Szepitckega namestnikom deželnega maršala v vodstvu deželnega zbora.

(Ogrsko.) V ogrskem državnem zboru bo sedaj 15 narodnostnih zastopnikov, in sedaj se Mažari boje po pravici, da bi tudi pri njih ne prišlo na dnevni red narodnostno vprašanje, ki bi postalo zanje lahko usodno, ker štejejo Mažari v svoji transilivanski polovici le 43%, vsega prebivalstva. Ker sta izmed slovaških poslancev dva protestanta, dva pa katolika, je negotovo, kakor poročajo listi, kateri stranki se bodo pridružili, ali katoliški ljudski ali pa narodnostni stranki, v kateri bode sedem protestantskih Sasov.

(Proč od Rima.) Protestantsko Gustav-Adolfovo društvo, katerega sedež je v Kolinu ob Renu, in katerega namen je pospeševanje gibanja „Proč od Rima“, je prejelo darov okrog 143.000 mark. Velik del tega denarja se ima porabiti za gibanje „Proč od Rima“ na avstrijskih tleh.

(Macedonija.) Bolgarski zunanji minister dr. Danev je obiskal našega zunanjega ministra, grofa Goluchovskega ter mu svetoval, naj se Avstro-Ogrska loti rešitve macedonskega vprašanja, ki postaja nevarno. Danev je priporočal Goluchovskemu, naj se da Macedoniji avtonomija, ker bo le potem evropski mir zagotovljen, a Goluchovski je bil zoper to.

(Rusija.) Po prenosni šolstva, zlasti vseučilišča, se je pokazala na Ruskem tudi nujna potreba, da se preosnuje časnikarska cenzura, ki je najbolj napoti, da se rusko časnikarstvo ne more lepše razviti. Veliki dnevniki so imeli doslej neko olajšavo v tem, da niso bili podvrženi takozvani preventivni cenzuri, dočim so spadali pod njo manjši, zlasti provincijalni časopisi. Rusko ministrstvo notranjih del je za izpeljavo te prve in najnujnejše preosnove v ruskem časnikarstvu nakazalo letnih 500.000 rubljev.

(Afganistan.) država v Aziji, je pred kratkem izgubila svojega vladarja, ki je te dni umrl. Ta država bi igrala o mogočih političnih spletkah v onih krajih veliko nlogo, ker leži v sredi med Rusijo, Kitajsko, Prednjo (angleško) Indijo in Perzijo. Posebno bi ona odločevala v razmerah med Anglijo in Rusijo, zakaj v Afganistanu ima Rusija velik vpliv, Angleži pa dovolj vzroka, bati se, ako bi Rusi kedaj hoteli udreti preko Afganistana v Indijo. Naslednikom umrlega emirja

